

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а'вр.

БРОЙ 4. У Новоме Саду, 28. януара 1860. ГОД. III

Мисли о школи и учительима.

(Настављено.)

Учитель анђео иль сошона деца.

Што се већма учитель онако држао буде, да га деца доиста као неко више суштество гледала и држала буду, тимъ ће већма нѣгова хвала децу задржавати и усређавати, тимъ ће дубљ нѣгови опомени и укори дечиегъ се срца коснявати, тимъ ће известие и снажние свака речъ и свако дело у науку и воспитанѣ деце ову дирати и болѣи успехъ извести.

Аль тешко ономъ учителю, који се са грубимъ речма у грубимъ поступцима и грубимъ слабостима за обичногъ човека изда и самъ себе изневери; који самъ собомъ онай свой нимбусъ светинѣ, у коемъ га деца гледе окаля; који самъ себе са оне светинѣ свали, који самъ себи свой ауторитетъ а са нѣмимъ и ђну веру у деци убиє; који у своимъ похвалама пристрастие и неправду, и у своимъ укорима и каштигама голу освету показивао буде, а своимъ се владанѣмъ тако држао, да се преко нѣгове моралне вредности у свакој кући и колеби главомъ махати морало буде. Еданъ велики приятель деце и учителя вели: између деце и учителя неможе несретнигъ отношеня бити, него кадъ стану и деца већ о науци и вештини учителя свогъ сумняти; а я додаемъ, да е по сто пута несретние и грдниє оно одношенѣ, кадъ се стану су-

мнѣ о моралној вредности учитеља кодъ деце пока-
живати. Чимъ се она вера, да е учитељ најсаврше-
ние суштество у деци изгуби, или се задрма само,
онда е пропало све; онда ни речи самога Светогъ
Писма и Божие, кое учитељ деци казуе немаю више
по децу ни ову важностъ ни снагу; онда ни хвале ни
укори, што њ њ учитељ изказуе немаю више моћи ни
подстицања, — и сва добра блага и благослови, што
њ е она вера у деци лако и часкомъ извести могла,
падну и пропадну, а на место њ њ изађу зла, која е
вајгрђи деспотизамъ едѡа на часке само кадаръ за-
државати и преталожавати.

Ништѣ њ ње кадро децу и люде веђма деморали-
вирати, него неморалностъ старешина, особито они, у
кое веру имаю; а то су учитељи. Казуе се у причи,
да су првимъ людма дивови и самъ Богъ прѡи учи-
тељи и воспитатељи били; данасъ су учитељи ти
дивови деци; учитељи су њ њ апостоли и пророци;
и као што е само врностъ апостола најневаљалии
светъ у најваљалии претворити кадра, тако е и само
овихъ лажљивостъ и притворство кадро, читавъ мо-
рални светъ убити, одъ рая пакао начинити.

Ј знамъ да се много те врло много иште, да ко
у пуномъ и најблагородниемъ смислу имена учитељ
буде, и признаемъ, да ми сви далеко и врло далеко
иза овогъ идеала остаемо, — люди смо, и дела су
намъ дела людска слаба, кодъ најлепше волѣ изпадну
опетъ несавршена и грешна; алъ ако желимо одъ о-
нога вечногъ судие помиловани бити, онда несмемо
никадъ заборављати, да ћемо за шану волю одговарати, и
да намъ е речено: „тешко ономе ко овима малима
саблѡанъ даде“. Браћо! науке речю добре су, алъ
науке деломъ и примеромъ по свакога су, а особито
по децу далеко важније, а гдегодъ е само мрвице одъ
оне свете Богомъ задануте волѣ, ту ће и дела бити,

која ако и небуду савршена, као што су дела виши и савршенији духова, текъ ће опетъ ликъ богозаданућа на себи носити, као што ми на нама Божији носимо.

Хармонија школе са кућомъ при васпитању.

Одъ ваљане народне школе има се народъ највећемъ добру надати, нити е који институтъ кадаръ му то дати, што ова. Колика блага и благослови отудъ послѣдовати морају, нисмо кадри премерити, еръ се овогъ плодъ текъ у будућности показуе, почемъ семе коз школа у децу сев, текъ у зреломъ веку плодъ носи; а нашу прошлостъ неможемо за мерило ни времена ни успеха узети, еръ ми досадъ илъ нисмо имали школе никакве, илъ што смо е имали, била е готово рећи никаква. А кадъ се упитамо: ко е, што ваљану школу прави, онда морамо признати, да нико други ние, него добаръ и ваљанъ учитељ; и где овогъ ние, ту е све друго всеу, и што годъ узчинимо, све ће само мазанъ и кубуренъ, петљария и шепртљария бити, а ништа више. Безъ ваљаног учитеља, школа е само излик и маскара одъ школе.

А између добри, ваљани и врстни учитеља, најврлни е онај, који е тврдо уверенъ, да школа само у слог и заединъ са очиномъ кућомъ на науци и воспитаню деце радећи, сва они блага и благослове, што су јој предати, извести може; па који буде све могућно покушао, и учинио, да и домаће настояванъ и воспитанъ на користь школскогъ обрати. Што буде учитељ више учинити умео, да се и родитељи што више могу за науку и воспитанъ свое деце заузимљу, и учинио, да и они сложено са њимъ на делу науке и воспитаня свое деце радили буду, и са њим се у начелама слагали; у обште, што буду више користь и благословъ науке и воспитаня сватали и у

виђали, тимъ ће се оно добро семе школски наука већма и дубљ у срце и душу детиню ватати, и тимъ богати и лепши плодъ доносити.

Алъ ту неби овда ни еданъ учитель помислити смео, да онъ свой посао подпуно чини и извршуе, кадъ само у школи децу учи, и само се о овој науци стара; него би се имао јошъ далеко већма старати и себе за позвана сматрати, на поучаваню родитеља дечиѣ исто тако као и на дечиємъ радити. Ово е особито дужность учителя по селима, кои у тешној свези негъ варошки, не само са суседима, него са свима житељма стоећи, и тако рећи с' тима у њиовимъ кућама живећи, далеко више и прилике и званя на ово имаю. Алъ онда се неби ни еданъ смео одъ прости люди поносити одлучавати и одтуђавати, пакъ за некимъ празнимъ, таштимъ, уображенимъ и лудимъ господствомъ тежећи ове избегавати; него би се имао башъ њима приближавати, не да њима раванъ буде, него да њи колко е могућно себи равне начини.

Есте истина, да велике вештине треба, и популаран човек бити, и припопуларитету опетъ свое поштованѣ и ауторитетъ неизгубити, ненарушити, неповредити; да велике вештине треба, и ове зрелие люде поучити, и опетъ ѣ са онимъ маѣсторскимъ начиномъ неувредити, незастидити, неначинити јошъ тврдоглавие негъ што су; велике вештине, њи као неотице опоминюћи, учећи, њима као само свое илъ туђе мнѣнѣ даваюћи, и опетъ неизвѣстно успети; за све ово иште се већа мудрость, обозреность и предосторожность, пажња и времена и места начина, сталность и врло тврда намера, удржаванѣ и чуванѣ одъ сваке слабости и страсти, коя најлепшу намеру осуети, а ова сва свойства тешко е и кодъ много стариегъ, а нектоли кодъ младогъ учителя наћи. Алъ где е само

овбилъне волѣ, где ние ни оногѣ дивлѣгѣ стида ни лудоглаве гордосте, веѣ оногѣ благородниегѣ поноса, гдегодѣ се духъ христове науке, кою учитель разпростирати има, дублѣ и лепше у нѣгово ерце уватила, ту ѣ се умети и мудростъ змиѣ и невиностъ голуѣба на ѣи, пакѣ туѣе и ауторитетѣ сачуванѣ и трудма благословѣ задобивенѣ бити.

А мучно му е и поминати и сеѣати се они случаѣва и люди, кои за оваѣ лепши и благороднимъ популаритетѣ и немаре; кои га мисле и помешанѣмъ са онимъ последнимъ трицама задобити, где са свимъ свое поштованѣ у главу убию. Кои се толико понизи, да се са свакимъ поздеромъ упушта, са свакомъ бекриомъ заседа, изъ едне чаше и флаше са нѣмъ да пие; кои по крчмама познанства и кодѣ карти приятельства вата; кои се толико забораѣи, да при пиянкама шале сбия, и будаломѣ се правити даде; кои место нѣи своимъ лепшимъ средетвама к' себи да дигне, самъ у нѣино блато и нѣинѣ гадѣ и смрадѣ угази и себе у вали, — и таѣ буде популаранѣ, и с' почетка га по неки циганинѣ юшѣ веѣма обегенише, него оногѣ поноснога, ерѣ им се раванѣ начини; алѣ — оваѣ свой популаритетѣ на трицама осниѣва, како ѣе га крмаче и повсти. Сваки оваѣ пре пропадне него што се обазрео; башѣ они, с' коима се мешао, прѣи еу, што се на све за најдеблимъ каменѣмъ и за найсмрдливимъ блатомъ обзиру, те га вияю, да га пала прѣи ударе и вратѣ му сломию.

(Наставиѣ се.)

Неколико задатака за рачунѣ зѣ географѣе.

Колико географични степенѣ и минута заѣата войводство одѣ запада до истока узето, да е Бая най-

западния, а брегъ Гугъ найисточния точка? (Изброй полуденике и минуте ни карти, и израчунай).

Колико геогр. степеня и минута завата войводство одъ юга на северъ, узето да е Свиница у Банату найюжня, а Яковацъ у Бачкой найсеверния точка? (Изброй на карти паралеле и минуте и израчуни).

Еданъ геогр. степ. рачуна се да има 15, миля иль сати простора у дужь; колико е миля иль сати одъ Яковца до Илока? Одъ Суботице до Куле, и до Митровице! Одъ Мартоноша до Сенте, Бечей, Инѣие, Купинова? Одъ малогъ Сомбора до Кикинде, вел. Бечкерека, Земуна? Одъ Арада до Темишвара, Вршца, Ст. Паланке? (Види Меридиане на карти и израчуни).

Колико геогр. ст. завата аустриеско царство одъ запада на истокъ, узето да е *Feldkirch* у Тиролской найзападния, а Ковачна у Ерделю найисточния точка?

Колико геогр. ст. завата аустр. царство одъ юга на северъ, узето, да е Которъ у Далмацији найюжня, а *friedland* у Ческой найсеверния точка?

Израчунай колико е сати иль миля е' юга на северъ, узето на сваки степенъ по 15, миля? А колико е сати одъ Прага до Линца, Клагенфурта, Реке, кое све на истомъ меридиану леже? А колко е одъ Виличке до Кечкемета, Суботице, Новогъ Сада, Руме? Колико одъ Бохние, до Кежмарка, Егре, Кикинде Земуна?

Колико геогр. ст. завата Европа одъ запада на истокъ, узето да е Португалска найзападния земля, а планина Уралска найисточния? А колико геогр. ст. заузимла одъ юга на северъ, узето да е Сицилия найюжня земля, а *Nordkap* найсеверния тока? Наѣи колко е миля иль сати одъ *Nordkap*-а до Петрбурга, Кива, Одесе, Цариграда? Колико е одъ Сорее до Кенигсберга, Темишвара, Наварина?

Наша е земља на екватору најшира, и та е паралела најдужа, а к' половима е ужа и паралеле су краће; алъ опетъ се свака паралела као коло илѣ по-ясъ на 360, степени дели, и разлика е та да сваки степ. дужине на екватору пуно 15, миља има, а степени на осталимъ паралелама све су мањи што далѣ одъ екватора, и мањ одъ 15, миља имаю; кодъ насъ на 44, ст. има еданъ ст. само 11. миља. Израчуниши по овом, колико миља завата войводства од најзападние до најисточниѣ точке? Колико е сати од Сомбора до Кикинде, Темишвара? Колико е од Товаришева до Вел. Бечкерека, Решице, брда Гуга? Колико одъ Паланке до Новогъ Сада, Вршца? Колико е одъ Митровице до земуна, Беле Цркве, Меадие? (Сва ова места леже одъ запада истоку одъ прилике на истимъ паралелама).

Нађи ми колико е миља одъ Венеције (Млетака) до Загреба, Сомбора, Темишвара, Сибиња, Ковачне? Колико е одъ Линца до Беча, Черновице (узето овле само по 10, миља на степенъ).

Нађи имъ колико е миља одъ Бордо (на западномъ приморю Француске, до Турина, Венеције, Земуна, црногъ мора, Севастополя, Астракана? (Све по 11, миља на 1, степ.).

Колико е одъ Хавра на каналу до Прага, Киева, реке Урала, узето по 9 и по, м. на сваки степ?

Колико е одъ Единбурга у Шолтандіи до Копенхагне, Москве, Казана, Тоболска, узето по 8 миља на сваки ст.?

Колико е одъ Сетланда до Кристіяние, Штокхолма, Петрограда и планине Урала, све на 60, степ. узето по 7, миља на степ.?

Нађи ми колико е велики поясъ земљѣ на екватору, знаюћи да 360 степ. има, свака по 15, миља? Земља се у 24 сата Едавпутъ окрене и начини данъ и ноћъ. Нађи ми колико миља пређе тимъ окре-

танѣмъ за 1, сатъ на екватору, кадъ 5400 миля у 24, сата пређе? Кадъ знашъ колико пређе за 1. сатъ наѣ ми колико пређе за 1, минутъ? А колико за 1, секундъ? Са толикомъ се ето брзиномъ окређе.

Кодъ насъ на 44 степ. северно непрелази толико, еръ е овде на 1, степ. дужиномъ само 11 миля, наѣ ми колико миля има нашъ цео поясъ, кадъ и онъ 360 степ. има сваки по 11 миля? Колико ми пређемо за 1 сатъ? за 1 минутъ? За 1 секундъ?

Што кое место више к' истоку лежи тимъ му се пре сунце рађа и седа, а што кое далъ на западъ, то касниѣ. Наѣ ми дакле, кадъ е у Новомъ Саду подне колико е у исти ма сати у Бордо на мору, у Нью-јорку (Америци) у Пекингу (Ази)? (Наѣ колкоу степ. раздалеко и за колико сати сунце толико степ. преѣи мора, илъ управо земля).

Наѣ ми исто тако, колико се сати сунце сваки данъ пре роди у Астракану негъ у Новомъ Саду, Венеци, Бордо?

Исто тако наѣ, колико се пре роди на најисточниој точки аустрискогъ царства него на најзападниој?

Исто тако наѣ, у колико се минута рание рађа на најисточниој точки войводства него на најзападниој? Колко пре у Темишвару него у Сомбору? Пре у Вршцу него у Новомъ Саду? Пре у Меади него у Земуну, Митровици?

Сбирка дрва,

за школу

Одъ слѣдуюѣи дрва: раста, букве, граба, бреста, ясена, липе, ора, багрена, дуда, дивлѣгъ и питомогъ кестена, брезе, јове, явора, клена, млеча, жесте, гло-

га, тополе, яблана, врбе, еле, чама, бора, оморике, смреке; крушке, ябуке, гунѣ, трешнѣ, вишнѣ, шљиве, кайсиѣ, бадема, брескве и пр. валяло би да сваки учитељ по еданѣ комадѣ одѣ прилике као една књи-га велики себи набави. Сваки комад имао би бити два прста дебео, с' обе пљоснасте стране и с' ребара рав-но отестерисанѣ и рендеисан, да се жица лепо види; с' леџа мора кора непозлеџена остати, да се и она и подѣ нѣомѣ лика и белика добро разазнае. Далѣ би валяло да е една одѣ пљоснати страна, и едно одѣ краѣи ребара политирано, да се види, колико кое дрво политуре прима, и каква е политура уздужѣ, а каква попреео жице.

Одѣ ови дрва има различити врсти, растова има: лютика, лужняка, цера, границе и пр. Липе има зимѣ, летнѣ, беле илѣ сребрне; тополе има беле и цр-не; ябука, крушака, шљива има различити врсти, пак коме е могућно, валяло би одѣ сваке ове врсте по е-данѣ комадѣ да набави.

На дрвима е велика разлика у тежини, тврдини, и жици, ако е дрво у долу илѣ на брду, ако е на ис-точной илѣ западној, јужној илѣ северној страни бр-да растло, ако е младо ил' маторо, здраво или боле-стно скоро илѣ давно одсечено, ако е узетѣ тай ко-мадѣ са дна илѣ вр'ха дебла илѣ одѣ гране. Све ово валяло би на едној цедуљици за исти комадѣ прилепљној прибележено имати, или у протоколи под-нстимѣ броемѣ, кои е на комаду означенѣ.

Ову сбирку набавити, ние врло тешко; сваке год. по неколико барѣ одѣ они дрва која се у околини на-лазе валяло би сваки да има, а одѣ остали дрва мо-гао би одѣ другога изѣ они околина, у промену за своя добити.

Сбирку ову валяло би најпре сваке неделѣ, а по-сле свакогѣ месеца по едаредѣ деци показати да виде, и да науче дрва познати по кори, жици, политури,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тежини, бои и пр. Ово е користна забава за сву децу, млађу и старию, у свакадашњимъ и неделњимъ шегртскимъ и осталимъ школама.

Сократови разговори.

(за читанъ у стариимъ разредима).

I.

О поштованю родитеља.

Сократъ опази едаредъ свогъ најстариегъ сина Лампрокла у некој свађи с' матеромъ, и поведе овај разговоръ:

Кажи ми Лампрокле, познаешъ ли ти човека ког, што га люди неблагодарнимъ зову?

Л. Познаемъ.

С. А еси ли и дознао, шта све тай учинити мора, да то име добие?

Л. Ђсамъ; ко чинъне любви и милости забора-ви, и даномъ њи приликомъ неврати, тай то име добие.

С. Па држишъ ли ти, да е то право и поштено, чинъне любви и милости заборавити, и даном њи приликомъ невратити?

Л. Не.

С. Алъ, да гледнемо то и другчие: обично се држи, да е приятеля изневерити неправо, а непри-теля право није ли можда и не благодарностъ тако, према приятелю неправда, а према приятелю правда, ма да намъ е любви чинио; како ли ти држишъ?

Л. Ј држимъ, да ту никакви разлика не треба, био ко му драго, елъ намъ любви чинио, а ми е за-боравили, то е неправда.

С. По твојмъ е суду дакле неблагодарностъ увек
неблагодарностъ, а то увекъ неправда?

Л. Тако е.

С. А у место любви враћати нелюбавъ и зло?

Л. То е јошъ горе него неблагодарностъ.

С. И што намъ е веће добро чинѣно, то е тимъ
већа и неправда, држишъ ли и ти да е тако?

Л. Тако е.

С. А кажи ми Лампрокле, може ли на свету ко
већи добара одъ кога примити, него што ии деца од
своио родителя приме; имамо ли већи добротвора од
родителя. Које другомъ имамо за животъ благодари-
ти, и за овај светъ, у којемъ сва добра и радости
уживамо, што намъ ии Богъ одредио, који намъ е то-
лико мио и драгъ, да би волили све изгубити, само
тај животъ не; то е и узрокъ, да су закони код сви
народа смртъ за највећу каштигу наредили, којом не-
ваљале люде одъ зла одвраћаю; а одъ кога имамо жи-
вотъ него одъ Бога и родителя. Колико бриге и зло-
пате неподнесе отацъ свое деце ради, а мати — ма-
ти јошъ далеко више! Са каквимъ теретима она дете
носи, и чува пре него што е на светъ дошло, са ка-
квима га и коликимъ мукама и боловима рађа, а како
га текъ онда чува и негуе, на својима га недрима од-
дая, све радости свое заради нѣга оставља безъ да е
икоегъ добра одъ нѣга дочекала, оно и незна, ни ко-
лика му се добра чине, ни ко му чини; неуме ни своји
нужда ни болова казати, него мора она да погађа, мо-
ра часъ ово часъ оно да куша, докъ не погоди; још
преко свега тогъ смишља и тражи, како ће му и ра-
достъ коју начинити, и никоегъ труда не жали, да са-
мо нѣму угоди, непитајући каква ће јој отуда хвала
бити. Тако се тешко одрањуо деца; алъ са тимъ ние
брига свршена. Текъ што дочекаю родители, да имъ
деца мало оячаю, и до науке дорасте, одма ии почну

учити, што сами добра знаю, а чую ли где за човека коегъ, који њ овомъ илѣ ономъ јошъ болѣ научити уме, они непожале трошка, све даду, само да њи сретне и честите люде виде, то имъ е одина и највећа брига њина.

Л. Знамъ отацъ, и опетъ ми веруј, да ние могућно њзину ћудъ подносити.

С. Ние да; та люди се сложе съ лудомъ марвомъ са најопакиимъ зверовима; заръ е теби несносния твоя мати, него зверъ коя?

Л. Готово.

С. Иди ћути; е ли те уела, илѣ убола, или се ногомъ на тебе бацила, као што то толико реда учини марва, и онима, што е ране и негую?

Л. То ние; алѣ она изговори човеку речи, кое ние могућно поднети.

С. Ние могућно! Сети се Лампрокле шта е она одѣ тебе поднела; колико е многи санѣ прекинути морала, колико многу ноћ ока несклапала, колико силну бригу, жалость и болѣ она за ове илѣ оне болести твое поднела; сети се, пакъ ћешъ е лако сносити моћи.

Л. Ја јој нисамъ никадѣ едне речце рекао, што би е у честь увредити могло, а она мени сваки часъ.

С. А заръ ти ниси гледао глумце, како едан другомъ најгрђе речи а предѣ оноликимъ светомъ изговоре, па опетъ у любви живе, зашто и та одѣ твое матере, ако ти по кадкад што немилу рекне тако не примишъ?

Л. Оно е сасвимъ друго; онде сав светъ зна, да оно неиде изъ зла срца и зле намере.

С. Тако; па заръ ти незнашъ, да твоя мати, баш ако ти по кадкад у срдњи и немилую коју речъ рекне, опетъ теби сва добра жели, више него иком на

www.univerzitet-ska-biblioteka.com свету, и веѣма него што ти га ико жели? Или ти др-
жишъ, да твоя мати теби зло жели?

Л. То не.

С. Па опетъ се сваѣашъ са ньомъ, и велишъ, да
в подносити неможешъ, матеръ, што се Бог зна како
забрине, кадъ ти найманъ што позли; што никоегъ
труда не жали, да ти све нужно набави; што би те-
бе господаромъ свегъ света начиника, кадъ би іоѣ у
власти било; што се сваки данъ и Богу за тебе моли,
за твой животъ здравлѣ и среѣу више него за свою,
па ту матеръ подносити неможешъ Лампрокле, а да
како ѣешъ ти стране люде подносити, кои ти ника-
вогъ добра учинили ни зажелили нису; или си се ти
зареко, никога непоштовати, ни с ким у любви не жи-
вити, никога неодтрпѣти, никомъ покоранъ не бити,
ни у рату свомъ войводи, ни у граду своимъ старе-
пинѣма?

Л. То не.

С. Я мислимъ, да намъ не само са своима у ку-
ѣи, него и са суседима и свима суграѣанима у любави
живити валя, еръ само тако можемо и одъ нѣи
любавъ очекивати и надати се да ѣе намъ у нужди
на помоѣи бити. Заръ ти немислишъ тако?

Л. Тако.

С. И не у куѣи и у месту, него и у туѣини тако
валя. Или е заръ теби све едно, и съ туѣиномъ сва-
ѣати се и гложити илъ любити, и све едно, ако су ти
и туѣини приятельи и добротвори илъ неприятельи и
злотвори?

Л. То не.

С. Я мислимъ да е по насъ болъ, кадъ се и съ
нѣима сложити умемо, и нѣи одтрпѣти, па башъ да
би насъ кадкадъ у злой вољи и увредили. Заръ ти
немислимъ тако.

Л. Тако, дакако.

С. Видишъ Лампрокле колико си неправеданъ, са странимъ би се людма трпио, а са своіомъ матеромъ нећешъ, и стране би люде поштово и любіо, а свою матеръ нећешъ, коя тебе веѣма волие него што ће те ико на свету. Чуй Лампрокле, ти знашъ да наши грађански закони и на друге неблагодарности пазе, а на ту према родителъма найвеѣма; и да тогъ ни у кою службу непуштаю, држећи да тай, кои свое родителъ непоштуе и нѣма се непоковава, ни Богу угодан бити неможе, ни законима и уредбама државнимъ покоранъ, па ни своіомъ службомъ држави пробитачанъ. И іошъ више ишту одъ свакогъ, кои се у кою службу тражи, не само да осведочи, да в своіимъ родителъма свакадъ покоранъ био, и нѣи почитовао, него да засведочи, дае и гробу своіи родителя пристойно почитованъ одавао. Іошъ ако добро срце имашъ, морао би и Бога за опроштенъ свега оног молити, што си овда илъ онда твоіой матери скривіо, да те неби и онъ за неблагодарна држати и сва она добра и милости, што ти е одредио, натрагъ узети моро; а найвеѣма се Лампрокле одъ люди чувай, да те особито они, одъ кои кое добро илъ милость добити желиш у томъ недознаю, еръ онда ти нико добра ни милости учинити неће, него ће се клонити одъ тебе, те ћешъ безъ приятеля и добротвора остати. Немой ни помислити, да ће ко тако несмотретъ бити, и теби любавъ кою учинити ктети у надежди, да ћешъ ти, кои ниси твоіимъ родителъма на толика многа добра и милости благодаранъ, па да ћешъ нѣму за ону нѣгову малу любавъ благодаранъ бити и даномъ е приликомъ вратити хтети.

Парамитіе.

Сведокъ истине.

На средъ рая стаяше оба чудотворна дрвета, дрво познаня и дрво живота. Одъ овогъ бияше човеку

дозвољно ести, а одъ оногъ забранѣно нѣга и нѣго-
 ва потомства ради. Само едина Финиксѣ, ондашњи
 царѣ међу тицама, кои свое гнѣздо на гранама истогъ
 дрвета имаѣаше, онъ еданъ могаше и одъ тогъ плода
 ранити се безсмртия раномъ. А кадъ лакома Ева к'
 дрвеу познана приступи, да одъ плода окуси, онда
 бияше, кадъ овај крилати сведокъ истине с' дрвета
 свой гласъ диже говорећи: „Праварана, кудаси се за-
 нела, куда лакоме очи дигла; тежишъ за мудрости, а
 да себе нагу наѣшъ, и да себе сиротомъ осетишъ,
 рада си богиньомъ бити.“ — Алъ Ева несметаше о-
 чию са забраћеногъ плода и лукаве варалице змие,
 него божию заповестъ преступи, некте послушати о-
 помена ове пророчне тице. А кадъ одма за тим и смрт
 на сва створена сиѣ, онда само ову верну тицу Бог
 за вечитогъ сведока неумрле истине остави: алъ и
 овај мараде као и сва остала животна створена изъ
 ошители невиности изаѣи, и почемъ ни тице више у
 слог и любви неосташе, већ се и оне као и сва
 остала животна раздирати почеше, то некте више ни
 царомъ њнимъ остати, и нѣговъ некада сретни прес-
 толь заuze ајдукъ међу тицама, крвожедни орао. Ни
 само безсмртие немогаше финиксу у овомъ смрѣу за-
 раженомъ земномъ воздуху другие остати, него пре-
 ображанъмъ, којимъ се после сваки стотина година
 опетъ с' нова подпуно подмлади. Кадгодъ му овај час
 дође, онъ у рай, у који е само њму уѣи дозвољно, уђе,
 и онде са увелимъ и осушенимъ гранчицама с' дрвета
 живота и с' дрвета познана ватру наложи, на којој
 му се сви уди растворе. Гранчице одъ дрвета позна-
 на и мудрости нанесу му смрт, алъ пламенъ одъ грана
 с' дрвета живота животъ и нову младость, а потомъ
 опетъ изъ рая изаѣе и у своју се пустињу повуче, те
 тамо за рајомъ ядикуе ова едина редко виђена и не-
 послушана тица, сведокъ неумрле истине.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Юшъ една рачунска игра.

Погодити коме суму одъ више редова бровва, пре него што ихъ е онъ написао.

Овде е нужно, да у сваки редъ еднако и кое оће цифре напише, и да ти каже колико ће редова и колико у сваки цифри написат.

Кои брой редова рекне, тай брой ти себи прибежи, а колико цифри рекне да ће у сваки редъ написати, толико реда ти себи ту прибележену цифру напиши, и са 9. мултиплицирай, и тай продукт мора нѣгова сума бити. Ову му можешъ илѣ одма казати, илѣ другом коме написано дати, да е држи; а он нека садъ нѣгове кое оће цифре пише, само кадъ ихъ е написао, морашъ јошъ и ти исто толико редова твои цифри подписати, кое ће онъ онда све уедно адирати. При овомъ подписиваню твои цифри имаш ти слѣдујуће пазити: имашъ све оне цифре подписати, кое нѣговимъ цифрама до 9. фали. И онда нека онъ све адира.

Н. п. онъ ти обећа да ће написати 3. реда бровва, и у сваки ред по 4. цифре; ти онда напиши себи 3. четиръ пута, т. е. 3333. и мултиплицирай са 9. и што изађе, биће нѣгова сума, нека сад он пише цифре кое оће, н: п:

3524

6789

1620. Овомъ ћешъ ти ове цифре додати:

6475.

3210

8379. Зашто башъ ове цифре? Ёрѣ се ове са горњима допуњаваю на 9. Тако е твое 6 и нѣгово 3, 4 и 5, 7 и 2, 5 и 4, и т. д.

Садъ нека онъ адира све уедно и мора онај твой горњи брой одъ 9 пута 3333. изаћи. —